

Jiří Muryc

Z zagadnień badawczych ostrawskiej polonistyki : (na przykładzie działalności naukowej doc. PaedDr. Jany Raclavskiej, Ph.D.)

Postscriptum Polonistyczne nr 1(15), 161-169

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JIŘÍ MURYC
Uniwersytet Ostrawski
Ostrawa

Z zagadnień badawczych ostrawskiej polonistyki (na przykładzie działalności naukowej doc. PaedDr. Jany Raclavskiej, Ph.D.)

Praca naukowo-dydaktyczna na polonistyce Uniwersytetu Ostrawskiego narzuca w pewnym sensie zadania badawcze związane z terenem pogranicza czesko-polskiego, a w szczególności ze Śląskiem Cieszyńskim. Teren ten nieustannie dostarcza nowych spojrzeń na procesy historyczno-kulturowe, demograficzne czy społeczne w skali nie tylko regionu, lecz i Europy w ogóle. Społeczeństwo cieszyńskie, tak bardzo związane ze swoją przeszłością i tradycjami, zadziwia zachowawczością i równocześnie zachęca do tego, by wgłębić się w swoiście rozumiane pojęcia: „ziemia naszych przodków”, „kraj nad Olzą”, „mówienie po naszymu”. Przy bliższym oglądzie materiału etnograficznego, zabytków piśmiennictwa, jak również pamiątek kultury materialnej okaże się, że obrazy te przewijają się przez całe dzieje tej społeczności, znajdujemy je w podaniach etnogenetycznych, najstarszych zabytkach literatury, rozwijane są w okresie budzenia świadomości narodowej i trwają u tutejszej ludności do dziś. Pisać więc o języku znaczy pisać o historii, literaturze, kulturze, i to pisać tak, by oddać te najgłębiej ukryte w nich wartości, z których istnienia nie zawsze sobie użytkownik zdaje sprawę (Raclavská 2001, 9). Mieczysław Pater, pisząc o Ślązakach, wyraził się następująco: „(...) język ojczysty ludność polska widziała w wymiarze dawności, nazywając go mową swoich przodków. Dawność była miarą wartości o charakterze duchowym. Tak pojmowana dawność skłaniała do dumy, ta zaś nieraz do idealizacji w najlepszym znaczeniu tego słowa” (Pater 1993, 88). Wszystko to odnosi się również do Śląska Cieszyńskiego. Nic więc dziwnego, że pod-

dając analizie język utworów literackich, wszechobecne w niej będą: motywy ziemi ojczystej, mowa i książka, rodzina i sakralizacja przodków, wiara, zwyczaje i obrzędy. Za pomocą tych kategorii myśleli, działali i przeżywali rzeczywistość tutejsi mieszkańcy. Na takich podstawach oparte są rozważania naukowe Jany Raclavskiej, których wynikiem były artykuły na temat uwarunkowań kulturowych polszczyzny cieszyńskiej, socjolingwistycznych aspektów jej rozwoju czy wreszcie próby całościowego opisu historii języka regionu. Pierwsze artykuły na temat polszczyzny cieszyńskiej powstały po obronie pracy dyplomowej i rozpoczęciu pracy w Katedrze Języków Obcych Wydziału Pedagogicznego w Ostrawie. Staż naukowy na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach był dalszym etapem pracy naukowej dającym szansę na dogłębne badanie problematyki i oswojenie metod pracy językoznawcy. Przebiegał on pod patronatem naukowym prof. Krystyny Kleszczowej. Z tego okresu pochodzą m.in. następujące prace:

- Raclavská J., 1990, *Z dziejów polszczyzny cieszyńskiej*, w: Kardyni-Pelikánová K., Hrabětová I., Procházková D., *Polonica (Sborník příspěvků z V. celostátní konference československých polonistů, 22–24.5.1990)*, Brno.
- Raclavská J., 1992, *Z dziejów polszczyzny cieszyńskiej*, w: Gerlich M., red., *Zaolzie. Studia i materiały z dziejów społeczności polskiej w Czechosłowacji*, Katowice.
- Raclavská J., 1992, *Z dziejów polszczyzny cieszyńskiej (prezentacja księgi protokółów z Tyry)*, w: Nowakowska-Kempna I., red., *Nauczanie języka polskiego jako ojczystego, etnicznego i obcego*, Wrocław.
- Raclavská J., Klimsza H., 1993, *Sposób zapisywania nazwisk w Tyrze (Śląsk Cieszyński) na przełomie XVIII i XIX wieku*, „*Studia Slavica*”, nr I.
- Raclavská J., 1993, *Polonizmy w protokołach gminnych z Tyry (przełom XVIII–XIX wieku)*, w: Nowakowska-Kempna I., red., *Śląsk w badaniach językoznawczych: badanie pogranicza językowo-kulturowego polsko-czeskiego*, Katowice.
- Raclavská J., 1995, *Materiały do badań dziewiętnastowiecznej polszczyzny Śląska Cieszyńskiego*, „*Studia Slavica*”, nr II.
- Raclavská J., 1995, *Warunki rozwoju języka polskiego na Śląsku Cieszyńskim*, w: Jędrzejko E., Piętkowa R., red., *Konteksty. Szkice literackie i naukowe*, Katowice.

Wydana w roku 1998 monografia pt. *Język polski na Śląsku Cieszyńskim w XIX wieku (Polský jazyk na Těšínsku v XIX. století)* stanowiła podsumowanie pierwszego etapu badań polszczyzny cieszyńskiej. Analizę skoncentrowano

na szerokim materiale odnoszącym się do różnych sfer życia – rodzinnego, gospodarczego, religijnego i urzędowego. Różnorodność ta sprawiła, że można było zaprezentować szeroki obraz stosunków językowych na omawianym terenie. Wszystkie badane dokumenty polskie odznaczały się różnym stopniem nasycenia elementami gwarowymi lub obcymi. Fakt ten wpływał z charakteru i przeznaczenia dokumentu (urzędowy, kościelny, prywatny itp.), kompetencji językowej piszącego lub formy przekazu (rękopis, druk). Niniejsza publikacja przedstawia dzieje polszczyzny cieszyńskiej na tle wydarzeń historyczno-kulturowych tego regionu. Wiosna Ludów i procesy narodotwórcze roku 1848 zainicjowały ścisłe kontakty z Polakami. Zaczyna wychodzić pierwszy periodyk polski „Tygodnik Cieszyński”, a zaraz potem ukazują się następne, rozwija się sieć polskich szkół ludowych i odnotowuje się zwiększenie liczby książek wydawanych po polsku. W tej sytuacji gwara usuwa się z kontaktów oficjalnych (prasa, szkoła, kościół), ale nadal utrzymuje się w kontaktach nieoficjalnych. Taki stan zachował się w czeskiej części Śląska Cieszyńskiego do dziś. Pojawienie się publikacji *Język polski na Śląsku Cieszyńskim w XIX wieku* zostało dostrzeżone przez ośrodki akademickie w Polsce. W recenzji Grażyny Balowskiej czytamy: „Z uznaniem należy przywitać pracę J. Raclavskiej, w której Autorka poddaje całościowej analizie dokumenty, do których dotarła, i w której wyraźnie udowadnia prawo polszczyzny cieszyńskiej do miana języka regionalnego i to już w XIX wieku” (Balowska 2001, 172).

Zagadnienia dziejów języka polskiego w Cieszyńskim ciągle były jeszcze otwartym rozdziałem. Trzeba było wejrzeć w głąb historii, by pokusić się o opracowanie tych okresów, które pozostały poza zasięgiem zainteresowań badaczy. Należało też zająć się bliżej wspomnianą wcześniej dwutorowością rozwojową polszczyzny – gwara i polskim językiem literackim używanym na Śląsku Cieszyńskim. Przed przystąpieniem do opracowywania monografii doc. Raclavská publikowała artykuły dotyczące szczegółowych zagadnień:

- Raclavská J., 1998, *Adam Mickiewicz na Śląsku Cieszyńskim*, w: Pośpiech J., red., „*W Ojczyźnie serce me zostało*”. *W dwusetną rocznicę urodzin Adama Mickiewicza*, Opole.
- Raclavská J., 1998, *Polacy i Czesi na Śląsku Cieszyńskim w okresie Wiosny Ludów*, w: Grell J., Wyzrozumski J., red., *Czechy i Polska na szlakach ich kulturalnego rozwoju*, Kraków.
- Raclavská J., 1999, *Adam Mickiewicz na łamach prasy cieszyńskiej*, w: Fiala J., Sobotková M., red., *Adam Mickiewicz. Texty a kontexty. Materiály z me-*

žinárrodní vědecké konference uskutečněné v Olomouci 24–25. listopadu 1998, Olomouc.

- Raclavská J., 1999, *Badania regionalnej odmiany polszczyzny cieszyńskiej XIX wieku*, w: Damborský J., red., *Polonica 1997. Sborník příspěvků z VI. Konference polonistů České republiky. Ostrava 19–20.11.1997*, Ostrava.
- Raclavská J., Konderlová I., 2001, *Władysław Stanisław Reymont na łamach Gwiazdki Cieszyńskiej*, w: Balowski M., red., *Władysław Stanisław Reymont. Tradice – současnost – recepce*, Ostrava.
- Raclavská J., 2001, *Kilka uwag na temat problemów badawczych polszczyzny cieszyńskiej*, w: *Almanach SEP 1*, Praha.

Badania najstarszych dziejów języka, bez względu na to, czy chodzi o jego postać ogólną czy regionalną, nie obejdą się bez odwołań do prac historycznych, i to nie tylko z dziedziny historii politycznej, lecz również historii kultury, demografii historycznej i geografii badanego narodu, jak również krajów ościennych. „Z drugiej strony – jak pisze Antoni Furdal – dane lingwistyczne nie są bez znaczenia dla badań podejmowanych przez historyków. Tak np. historia osadnictwa czy w ogóle migracji wielkich grup ludzkich może być odtworzona w poważnym stopniu nawet przy zupełnym braku przekazów historycznych, jeśli uwzględni się w rozważaniach nad nią dane porównawczo-językowe” (Furdal 1990, 33). Jak radzić sobie zatem w badaniach małego zaledwie skrawka historii języka ogólnego, tzw. regionalnych odmian języka? Naukowcy twierdzą, że należy traktować je jako integralną część ogólnej historii języka i stosować podobne metody. Dalej zgodnie podkreślają potrzebę włączenia badań języka w szerszy kontekst historyczno-kulturowy, geograficzny, narodowo-społeczny itp. Z tego powodu przed właściwym przystąpieniem do prac nad monografią powstały wyżej wymienione prace cząstkowe dotyczące stosunków polsko-czeskich, przenikania kultur na omawianym terenie, recepcji twórczości polskich pisarzy, zwłaszcza okresu romantyzmu i Młodej Polski. W roku 2001 prace nad historią polszczyzny cieszyńskiej zostały zakończone i opublikowane w formie monografii *Historia języka polskiego na Śląsku Cieszyńskim do roku 1848*.

Praca nad monograficznym ujęciem najstarszych dziejów języka wskazała dalsze obszary warte opracowań. Nowe spojrzenia wynikające z przyjęcia optyki lingwistyki kulturowej, przekonanie „o nierozzerwalnym związku języka i kultury” (Sławkowa 1996, 103) podpowiadają nowe podejście do badań języka, w tym również jego odmian regionalnych. Wyniki odmiennego spojrzenia na materiał językowy z Cieszyńskiego prezentowane były w artykułach i wystąpieniach konferencyjnych:

- Raclavská J., 2006, *Symbolika kolorów w pieśniach ludowych Śląska Cieszyńskiego*, w: *VII Tarpatutinės mokslinės konferencijos. Meninis tekstas: Svokimas, analizė, interpretacija tarpkultūrinės komunikacijos kontekste*, Wilno [wystąpienie konferencyjne].
- Raclavská J., 2010, „*Za późne*” nowele Wiesława Adama Bergera, w: Mikulášek M., Hroch J., Kalnická Z., Vorel J., red., *Studia humanitatis – Ars hermeneutica. Metodologie a theurgie hermeneutické interpretace III*, Ostrava.
- Raclavská J., 2012, *Miejsce „Drogi do Nieba” Samuela Ludwika Zasadiusa w historii polszczyzny cieszyńskiej*, „*Studia Slavica*”, nr XVI.
- Raclavská J., 2014, *Łucyna – moja młodość. Symboliczny obraz „rzeki” w opowiadaniach Wiesława Adama Bergera*, w: Mikulášek M., Hroch J., Kalnická Z., Vorel J., red., *Studia humanitatis – Ars hermeneutica. Metodologie a theurgie hermeneutické interpretace V*, Ostrava.
- Raclavská J., 2014, *Zaraza morowa na Śląsku Cieszyńskim w świetle osiemnastowiecznych zabytków piśmiennych*, Międzynarodowa Konferencja Historycznojęzykowa – *W kregu dawnej polszczyzny*, Kraków [wystąpienie konferencyjne].

Poszerzenie zainteresowań badawczych zespołu slawistów ostrawskich o frazeologię i organizowane przez nich cykliczne konferencje *Pamięć narodów słowiańskich* wywołały potrzebę zajęcia się również tymi zagadnieniami. Doc. Raclavská podjęła to wyzwanie i rozpoczęła badania stałych połączeń wyrazowych, wykorzystując w tym celu narzędzia lingwistyki kognitywnej. Z tych inspiracji zrodził się projekt pt. *Pies w językach i kulturach Słowian*, w który są zaangażowani przede wszystkim studenci, doktoranci i młodzi pracownicy naukowcy. Osoby te pod kierownictwem doc. Raclavskiej analizują materiał zawarty w słownikach, w tekstach zróżnicowanych gatunkowo i stylowo oraz wykorzystują dane uzyskane z badań ankietowych, by dojść do zespołu charakterystycznych cech przypisywanych temu zwierzęciu, jak również ogółu relacji związanych z leksemem PIES. Na podstawie analizy konceptów sformułowanych w publikacjach Jerzego Bartmińskiego członkowie zespołu badają nie tylko „treść poznawczą, lecz także emotywną i pragmatyczną, opartą na indywidualnym i społecznym doświadczeniu ludzi” (Bielińska-Gardziel 2014, 17). W ramach powyższego projektu realizowanego od roku 2013 ukazały się cztery artykuły w pismach naukowych, dwa rozdziały w monografiach, cztery artykuły w tomach pokonferencyjnych, wyniki badań były przedmiotem 13 wystąpień konferencyjnych i trzech prac magisterskich. Dowodem na to, że chodzi o prężny i dobrze działający zespół, było zainteresowanie prof. Jerzego Bartmińskiego oraz

prof. Stanisławy Niebrzegowskiej-Bartmińskiej pracami zespołu i związana z tym ich wizyta w Katedrze Slawistyki Uniwersytetu Ostrawskiego, która miała miejsce 28 stycznia 2014 r. Obecnie przygotowywana jest pozycja monograficzna prezentująca wyniki badań ostrawskich slawistów. W ramach powyższego grantu opublikowane zostały przykładowo:

- Raclavská J., Szalašny P., 2014, *Nad jazykovým obrazem psa w polszczyźnie – uwagi metodologiczne*, „Studia Slavica” nr XVIII/1.
- Raclavská J., Vilímek V., 2013, *Pes v české lidové frazeologii – rekonstrukce jazykového obrazu světa*, w: Číhal P., red., *Zoomorfni tematika v lidové tradici*, Uherské Hradiště.

Pośród wystąpień konferencyjnych prezentujących wyniki badań językowego obrazu psa warto przytoczyć:

- Raclavská J., *Cechy ludzkie w frazeologii cieszyńskiej (na przykładzie statych połączeń wyrażonych z leksemem PIES)*, konferencja *Dialog z tradycją II (Język – kultura – media)*. Organizatorzy: Katedra Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej, Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, Kraków, 21–22.10.2013.
- Raclavská J., *Cieszyńska frazeologia zwierzęca jako odbicie relacji międzyludzkich*, konferencja *Narracja, obyczaj, wiedza... O zachowaniu niematerialnego dziedzictwa kulturowego*, organizatorzy: Muzeum „Górnośląski Park Etnograficzny w Chorzowie”, Śląskie Centrum Dziedzictwa Kulturowego, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Chorzów, 11–12.6.2014.
- Raclavská J., Kolberová U., *Polska frazeologia a współczesny użytkownik języka*, konferencja *Tożsamość na styku kultur III*, organizator: Lithuanian University of Educational Sciences, Wilno, 16–17.10.2014.
- Raclavská J., *Pies w frazeologii polskiej i czeskiej – studium porównawcze*, konferencja *Česká polonistická studia v evropském kontextu*, organizatorzy: Historický ústav AV ČR, Ústav slavistiky Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno, Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, Praha, 11–12.9.2013.

Praca naukowo-dydaktyczna czeskiego polonisty obejmuje również zagadnienia z zakresu komparatystryki językoznawczej, zwłaszcza w obszarze nau czania języka polskiego jako obcego, interferencji i transferu. Doświadczenia z tej dziedziny prezentowane były przez doc. Raclavską na konferencjach i publikowane w tomach, np.:

- Raclavská J., 1997, *Sytuacja językowa rodziny polsko-czeskiej w Ostrawie*, w: Nowakowska-Kempna I., red., *Śląsk w badaniach językoznawczych: ba-*

danie pogranicza językowo-kulturowego polsko-czeskiego, t. III, *Rodzina: język – tradycja – tożsamość*, Katowice.

- Raclavská J., 2004, *Jazyková výuka polštiny v bakalářském programu*, w: *Vzdělávání učitelů cizích jazyků na počátku 21. století*. IV. středoevropská regionální konference Mezinárodní federace učitelů živých jazyků, Praha.
- Raclavská J., 2005, *Bohemizmy v písemném projevu studentů polonistiky na Ostravské univerzitě*, w: Novák R., red., *Čeština – jazyk slovanský 2. Sborník příspěvků z odborné konference pořádané katedrou českého jazyka a literatury s didaktikou PdF OU a katedrou slavistiky FF OU 10. listopadu 2005*, Ostrava.
- Raclavská J., Vavrečka M., 2005, *Slovesné dativní vazby v češtině, polštině a ruštině*, „Studia Slavica”, nr IX.
- Raclavská J., Vavrečka M., 2005, *Předložky jako potenciální zdroj řečových bariér v česko-polské a česko-ruské komunikaci*, w: Odaloš P., red., *Zapadoslovanské jazyky v 21. století*, Banská Bystrica.
- Raclavská J., Vavrečka M., 2005, *Překladové ekvivalenty českých dativních vazeb v ruštině a polštině*, w: Odaloš P., red., *Zapadoslovanské jazyky v 21. století*, Ostrava.
- Raclavská J., Vavrečka M., 2006, *Ustálená slovní spojení v češtině, polštině a ruštině*, w: Raclavská J., Balowski M., red., *Pocta Evě Mrhačové*, Ostrava.
- Raclavská J., 2006, *K otázce jazykové situace na Těšínsku*, w: Hrdinová E., Vavrečka M., red., *Translatologica Ostraviensia I*, Ostrava.
- Raclavská J., Masojć I., 2011, *Dystansowe zaimki osobowe w polszczyźnie wileńskiej i zaolziańskiej*, w: Masojć I., Sokolowska H., red., *Tożsamość na styku kultur 2*, Wilno.
- Raclavská J., 2012, *Kształcenie dziecka w warunkach wielojęzyczności*, w: Kochanowska E., Wojciechowska J., red., *Edukacyjne konteksty wspierania rozwoju dziecka*, Bielsko-Biala.

Badania języka polskiego na Śląsku Cieszyńskim w planie synchronicznym i diachronicznym, językowy obraz świata, problematyka frazeologii porównawczej, języka nowych mediów to tematy prac dyplomowych (magisterskich i doktorskich), które doc. Raclavska promuje. Wielu spośród jej byłych studentów aktywnie udziela się w pracy naukowej i dydaktycznej.

Kontakty utrzymywane z placówkami uniwersyteckimi w Polsce zaowocowały mnóstwem umów bilateralnych podpisanych w ramach programu Erasmus, które w większości wyrosły ze wspólnych zainteresowań badawczych oraz z kontaktów osobistych. Podobnie było z umową z Wileńskim Uniwersytetem Nauk o Edukacji, z którym zapoczątkowano współpracę

przy wspólnie organizowanej konferencji z okazji dwusetnej rocznicy urodzin Adama Mickiewicza (tradycja tych konferencji trwa do dziś). Rozwój kontaktów zagranicznych Zakładu Polonistyki był szczególnie obfity w czasie pełnienia przez Janę Raclavską funkcji kierownika Katedry Sławistyki, w której skład wchodziła polonistka. Katedra Sławistyki od roku 1993 razem z Wydziałem Filologicznym Uniwersytetu Opolskiego wydaje periodyk „Studia Slavica”. Redaktorem naukowym od piątego numeru jest doc. Raclavská. Wraz z współredaktorem pisma prof. Aleksandrą Wieczorek z Uniwersytetu Opolskiego przyczyniły się do tego, by „Studia Slavica” stały się rocznikiem. Obecnie redaktorem naukowym ze strony Uniwersytetu Opolskiego jest prof. Joanna Czaplinska, dzięki której zainicjowano wydawanie pisma w dwu tomach co pół roku, daje to lepsze możliwości upowszechniania aktualnych osiągnięć naukowych sławistów nie tylko polskich i czeskich. Od roku 2011 prestiż „Studia Slavica” znacznie wzrósł ze względu na umieszczenie pisma na liście recenzowanych periodyków naukowych Republiki Czeskiej. Obecnie przygotowujący jest XIX numer.

Wielką zasługę ma też doc. Raclavská w wydaniu *Polsko-czeskiego słownika technicznego*, który ukazał się w prestiżowym czeskim wydawnictwie Academia w roku 2004. Słownik ten recenzowała i przeprowadzała jego końcową korektę (Radvanovský, Kašová 2004).

Równie bogata jest działalność doc. Raclavskiej na polu propagowania polskiego języka, literatury i kultury w środowisku czeskim. Była główną organizatorką Dni Kultury Polskiej w Ostrawie w roku 1993. Wraz z dziennikarką Martyną Radlowską-Obrusnik założyła klub dyskusyjny „Stolik Polski”, działający pierwotnie w Domu Książki Librex w Ostrawie, a obecnie w Klubie Atlantik w Ostrawie. Tam każdego miesiąca odbywają się spotkania osób zainteresowanych życiem kulturalnym, społecznym czy politycznym w Polsce. Trzeba podkreślić, że spotkania te przeznaczone są zarówno dla Czechów, jak i Polaków. Z wielu dalszych inicjatyw społecznych wymienić należy pracę w Komitecie przygotowującym imprezy promujące polską kulturę i skupiające Polaków mieszkających w Republice Czeskiej w ramach programu *Wszyscy jesteśmy tutaj w domu*, organizowanym przez Bibliotekę Miejską w Ostrawie, oraz zasługi w reaktywacji Miejskowego Koła Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Ostrawie.

W ramach działalności społecznej doc. Raclavská często współpracuje z mediami – „Głosem Ludu”, „Zwrotem”, Radiem Ostrawa, Telewizją Ostrawską, TVP Katowice i TVP Polonia. Propaguje też działalność Sceny Polskiej Teatru Cieszyńskiego, zwłaszcza wśród studentów polonistyki.

Wspomnieć też należy o współpracy z Polsko-Czeską Izbą Handlową w Ostrawie, dla której przygotowywała programy nauczania języka polskiego dla biznesmenów i pracowników samorządów oraz nadzorowała ich realizację.

Przez ponad ćwierć wieku doc. Jana Raclavská poświęca się pracy dydaktyczno-naukowej, która nie obejmuje wyłącznie zajęć uniwersyteckich, lecz również aktywnie wspiera młodych polonistów, pracowników nauki w Republice Czeskiej.

Literatura

- Balowska G., 2001, *Język polski na Śląsku Cieszyńskim w XIX wieku*, [rec.: J. Raclavská, *Polský jazyk na Těšínsku v XIX. století*, Ostrava 1998], w: Balowski M., Lubaś W., red., *Studia nad współczesnymi językami i literaturami południowo- i zachodniostowiańskimi*, Opole.
- Bielińska-Gardziel I., Niebrzegowska-Bartmińska S., Szadura J., red., 2014, *Wartości w języko-wo-kulturowym obrazie świata Słowian i ich sąsiadów 3. Problemy eksplikowania i profilowania pojęć*, Lublin.
- Furdal A., 1990, *Językoznawstwo otwarte*, Wrocław.
- Pater M., 1993, *Polskie postawy narodowe na Śląsku w XIX wieku*, cz. I (do 1870 r.), Wrocław – Warszawa.
- Raclavská J., 2001, *Historia języka polskiego na Śląsku Cieszyńskim do roku 1848*, Ostrava.
- Radvanovský A., Kašová J., 2004, *Polsko-český technický slovník*, Praha.
- Sławkowa E., 1996, *Język poezji cieszyńskiej: perspektywa etnologiczna*, „Prace Językoznawcze”, t. 24, Katowice.

University of Ostrava research programmes (the case of doc. PaedDr. Jana Raclavská)

The aim of this contribution is to present the field of research explored by the staff members of the Department of Polish Studies at the University of Ostrava. Research activities of PaedDr. Jana Raclavská, serve as a good example of the department's achievements and further growth. The article covers two basic fields of research – a history of Polish language at Cieszyn Silesia and comparative phraseology.

Key words: Polish studies, University of Ostrava, dialects of Polish, comparative phraseology, Teschen Silesia